

listopad • 2013

egzemplarz bezpłatny

Biuletyn Informacyjny

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007-2013 W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

Śląskie. Pozytywna energia

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
Instytucja odpowiedzialna za treść publikacji – Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
Instytucja Zarządzająca PROW 2007-2013 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W numerze

- 4 | Rozmowa z Ministrem Stanisławem Kalembą
- 6 | PROW w liczbach
- 8 | Targi funduszy europejskich
- 9 | Beneficjenci po szkoleniach
- 10 | Beskidy w działaniu
- 12 | Aktywizacja mieszkańców...
- 13 | Malowany świat
- 14 | W trosce o środowisko
- 15 | Odnowione organy
- 16 | Atrakcje z PROW-em w tle
- 19 | Piękno śląskiej wsi

**Biuletyn Informacyjny
PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
NA LATA 2007–2013 W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM**

Wydawca:
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
40-037 Katowice, ul. Ligonia 46
Wydział Terenów Wiejskich
e-mail: tereny.wiejskie@slaskie.pl,
<http://prow.slaskie.pl>

Redakcja:
Łukasz Karkoszka, Marek M. Magda,
Joanna Tomczyk-Lidochowska
Współpraca z redakcją:
Małgorzata Sobol

Opracowanie i skład:
Wydawnictwo KA s.c., ul. Górnicza 12,
Tarnowskie Góry, tel.: 32 39 000 39

Druk: Mikopol

nakład: 2000 egz.

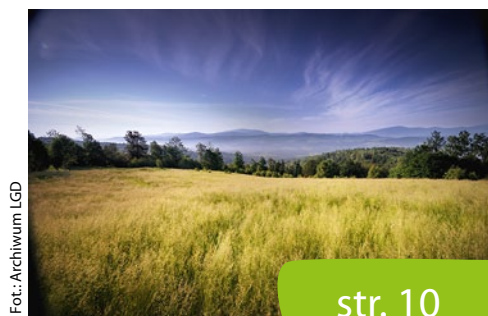
Zdjęcie na okładce: Park w Świerklańcu,
Fot.: Artur Tomczyk

Publikacja bezpłatna, współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W obiektywie

str. 9

str. 10

str. 12

str. 19

Szanowni Państwo!

Kolejny rok naszych spotkań na łamach biuletynu dobiega końca. Był to obfity czas zbierania unijnych „plonów”, wynikających z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Nowoczesna infrastruktura, która pojawiła się na terenach wiejskich regionu dowodzi, że lokalne społeczności aktywnie i chętnie zmieniają swoje otoczenie. Po siedmiu latach realizacji PROW nawet najbardziej zagorzały eurosceptyk powinien przyznać, że śląska wieś przeszła imponującą metamorfozę. Jednak przed nami jest jeszcze wiele intensywnych działań zmierzających do dalszego unowocześniania obszarów wiejskich.

Mijający rok był też czasem intensywnych prac nad perspektywą finansową 2014-2020. O nowych mechanizmach, które pojawią się w najbliższych latach, rozmawiamy ze Stanisławem Kalembą, ministrem rolnictwa i rozwoju wsi. Szczególny nacisk położony zostanie na upowszechnianie innowacyjności w polskim rolnictwie. Już dziś wiadomo, że będzie to jedno z priorytetowych działań także i w naszym województwie. Zależy nam na tym, aby obszary wiejskie dynamicznie się rozwijały, a mieszkańcy i samorządowcy stosowali najnowocześniejsze rozwiązania technologiczne, nie tracąc jednak przy tym tego, co najcenniejsze – lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Zanim wkroczymy w nowy okres programowania, zachęcamy do zapoznania się z efektami dotychczas podejmowanych działań. W numerze, który oddajemy w Państwa ręce, prezentujemy przykłady dobrych

praktyk i informujemy o tym, co dzieje się w wybranych Lokalnych Grupach Działania. Szczególnie zachęcamy do zapoznania się z działalnością Fundacji Partnerstwo Dorzecza Kocierzanki i Koszarawy. Proponujemy również wybrać się w podróż po śląskich wsiach, aby na własne oczy zobaczyć, jak bardzo zmieniły się w ostatnich latach.

Znajdujemy się w przełomowym momencie – choć trwa jeszcze realizacja projektów z PROW 2007-2013, kreślimy już plany inwestycyjne, które zrealizowane zostaną w najbliższych latach. Ważne, żeby były to projekty celnie trafiające w potrzeby mieszkańców. To ich głos powinien być decydujący. Podejmowanym inicjatywom powinien przyświecać jeden nadrzędny cel – poprawa jakości życia na obszarach wiejskich.

Stanisław Dąbrowa
Członek Zarządu Województwa Śląskiego

ZMIANY zachodzą szybko

Rozmowa ze STANISŁAWEM KALEMBĄ,
ministrem rolnictwa i rozwoju wsi

Fot.: Archiwum MRiRW

Wielkimi krokami zbliżamy się do końca obecnej perspektywy finansowej. Większość środków w ramach PROW zostało już rozdysponowanych. Czy, zdaniem Pana Ministra, Polska odniosła na tym polu sukces?

Polscy rolnicy i przedsiębiorcy bardzo dobrze wykorzystują dostępne dla nich środki. Tak było w przypadku funduszy przedakcesyjnych oraz tych, które wynikały z mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej, jak np. z PROW 2004-2006. Od początku realizacji obecnego PROW na lata 2007-2013, w ramach wszystkich działań złożonych zostało ponad 6,3 mln wniosków o przyznanie pomocy. Liczba zawartych umów lub wydanych decyzji wyniosła ponad 5,6 mln. Stopień zakontraktowania środków, z uwzględnieniem podjętych zobowiązań wieloletnich, wynosi ponad 88%. Do dnia 27 września 2013 r. beneficjentom łącznie wypłacono już 48,23 mld zł, co stanowi ponad 66% alokacji środków EFRROW przeznaczonych na realizację PROW 2007-2013.

Pozwoliło to między innymi na to, że ponad 23 tys. młodych rolników otrzymało premię w związku z rozpoczęciem samodzielnego prowadzenia gospodarstwa; zmodernizowano ponad 41 tys. gospodarstw rolnych, całkowita wartość inwestycji wyniosła 16,3 mld zł, w tym PROW – ponad 6,5 mld zł; 849 przedsiębiorstw przetwórstwa i dystrybucji produktów rolnych zrealizowało 1,1 tys. projektów inwestycyjnych; wsparciem objęto 1 006 grup producentów rolnych; corocznie około 730 tys. gospodarstw rolnych położonych na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania otrzymuje pomoc. Ponadto: wsparciem rolno-środowiskowym objęto powierzchnię wynoszącą ponad 2,3 mln ha; zalesiono powierzchnię 29 tys. ha; w szkoleniach zawodowych dla rolników i osób zatrudnionych w leśnictwie brało udział blisko 144 tys. uczestników. Z tych środków wybudowano, zmodernizowano lub wyposażono 3,2 tys. świetlic,

domów kultury, budynków rekreacyjnych i sportowych, ponad 2 tys. obiektów sportowych, placów zabaw i miejsc rekreacji, ponad 98 km ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, 859 obiektów małej architektury, 348 terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku (w ramach działania 313/322/323 „Odnowa i rozwój wsi”), a także, w ramach działania 312 „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, utworzono 11,3 tys. nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich. Musimy też pamiętać o tym, że w ramach podejścia Leader, 336 lokalnych grup wdraża lokalne strategie rozwoju na łącznym obszarze 292 tys. km². W ramach realizowania celów strategii beneficjenci zrealizowali ponad 14 tys. operacji dotyczących m.in. różnicowania działalności nierolniczej, tworzenia mikroprzedsiębiorstw, odnowy wsi oraz „małych projektów”.

To dzięki tym środkom i zaangażowaniu rolników, przetwórców i lokalnych liderów zmienia się polska wieś. Zmiany zachodzą szybko, ale nie rewolucyjnie i modernizacja nie przeszkadza w zachowaniu najcenniejszych walorów terenów wiejskich, a wręcz wspiera ochronę środowiska naturalnego. Dotychczasowy poziom zaawansowania Programu i jego realizacja nie wskazują na niebezpieczeństwo niewykorzystania środków. Systematycznie zwiększa się poziom wypłat na rzecz beneficjentów, a dane dotyczące składanych i zatwierdzanych do realizacji wniosków wskazują, że budżet PROW 2007-2013 zostanie zrealizowany. Nie ma też zagrożenia niespełnienia zasady n+2 i podstawowe wskaźniki przyjęte dla Programu zostaną osiągnięte.

Według wstępnych założeń budżet unijny na Wspólną Politykę Rolną w Polsce na lata 2014-2020 wyniesie 32,1 mld euro. W nowej perspektywie finansowej nasz kraj uzyska o ok. 12% więcej unijnych środków na rozwój obszarów wiejskich niż w poprzednich latach. Czy wiado-

mo już, ile pieniędzy otrzymają poszczególne województwa? Z oczywistych względów najbardziej interesuje nas pula środków dla Śląskiego...

Wskazany wzrost o 12% środków unijnych dotyczy I i II filara Wspólnej Polityki Rolnej. Środki na płatności bezpośrednie nie są dzielone na województwa. Ostateczny poziom finansowy, jaki trafi do danego województwa, będzie głównie zależał od jego udziału: w powierzchni UR, o jaką będą wnioskować rolnicy, liczbie młodych rolników (spełniających wymogi nowego systemu wsparcia), liczbie zwierząt lub powierzchni upraw, jakie ewentualnie będą wspierane płatnościami powiązаныmi z produkcją oraz od udziału małych i największych gospodarstw w strukturze użytków rolnych. Zwracam uwagę, że nowe reguły dotyczące płatności bezpośrednich wejdą w życie od 2015 r.

W projekcie PROW 2014-2020 z dnia 26 lipca br. mowa jest o zastosowaniu tzw. pogłębionej regionalizacji Programu. Na czym, zdaniem Pana Ministra, miałyby polegać ten mechanizm?

Część działań, podobnie jak miało to miejsce w obecnej perspektywie finansowej, będzie wdrażana przez samorządy województw (Podstawowe usługi... , Scalanie gruntów, działania Leader). Planuje się, że w ramach tej grupy działań samorządy będą same kształtować budżet w ramach przyznanej im puli środków. Prace w tym zakresie w resorcie rolnictwa nadal trwają.

Aż jedna czwarta środków z obszarów wiejskich przesunięta zostanie na dopłaty bezpośrednie. Jednak z informacji, jakie znaleźć można na stronie internetowej ministerstwa, wynika, że działania PROW uzupełnione zostaną kwotą z budżetu krajowego. Czy Pan Minister mógłby naszym Czytelnikom wyjaśnić tę kwestię?

Przyjęte rozwiązania przewidują możliwość przesunięcia do 25% środków z II filara do filara I, czyli na podwyższenie koperty płatności bezpośrednich. Ostateczna decyzja o przesunięciu, jak i skala tego przesunięcia oraz o wysokości współfinansowania krajowego PROW 2014-2020 zapadnie w najbliższym czasie. Część dotychczasowych działań finansowanych w ramach PROW będzie mogła być finansowana ze środków pochodzących z polityki spójności. Chodzi tutaj o zadania inwestycyjne na obszarach wiejskich w zakresie rozbudowy infrastruktury technicznej np. wodociągi, kanalizacja. Według uzgodnień na Radzie Ministrów, na te cele przewiduje się kwotę ok. 4,5 mld euro. Działania PROW przewiduje się uzupełnić kwotą z budżetu krajowego. Prace nad uzgodnieniami w tym zakresie trwają.

Po 2014 roku dotacje na rozwój obszarów wiejskich będzie można pozyskiwać nie tylko z EFRROW, ale także z innych funduszy. Wiąże się to z postulatem wprowadzenia mechanizmu „Community-led local development” oznaczającego „rozwój lokalny kierowany przez społeczność”. Jakie przedsięwzięcia będą mogły liczyć na finansowe wsparcie?

Jak już wspomniałem, będą tutaj wykorzystywane m.in. środki z funduszy spójności. Rozwój kierowany przez lokalną społeczność (RLKS), który opiera się na podejściu Leader, jest pojęciem znacznie szerszym niż sam Leader. Mechanizm RLKS może być dostępny nie tylko w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), ale także w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMiR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), przy czym jedynie w przypadku EFRROW zastosowanie mechanizmu RLKS w okresie 2014-2020 jest obowiązkowe. Jak widać, minister rolnictwa i rozwoju wsi nie decyduje o wszystkich obszarach wsparcia dostępnych potencjalnie w ramach RLKS. Natomiast w odniesieniu do zakresu wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zwracam uwagę, że nadal trwają prace nad tym dokumentem i na obecnym etapie można wskazać jedynie przewidywane obszary tematyczne, na które będzie skierowana pomoc. W ramach działania Leader proponuje się szeroki wachlarz operacji, jakie będą mogły być realizowane w ramach lokalnych strategii rozwoju (LSR). Jednak ostateczną decyzję w tym zakresie pozostawia się w gestii lokalnej grupy działania, która będzie odpowiedzialna za przygotowanie i realizację strategii stworzonej na bazie potrzeb lokalnych. W projekcie Programu przewiduje się, że pomoc będzie ukierunkowana przede wszystkim na podnoszenie kompetencji podmiotów z obszaru LSR, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w powiązaniu ze wzrostem mobilności zawodowej, a także dywersyfikacją źródeł dochodu oraz rozwojem przedsiębiorczości, tworzenie nowych oraz rozwój istniejących przedsiębiorstw, wspieranie działalności przetwórczej małej skali, tworzenie i funkcjonowanie sieci w zakresie krótkich łańcuchów dostaw. Wspierane będą inwestycje w poprawę stanu dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego; rozwój i poprawę infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej; rozwój usług społecznych lub kulturalnych na rzecz ludności; wzrost wykorzystania technologii informacyjnych w udostępnianiu informacji w zakresie zasobów przyrodniczych, kulturowych oraz turystyki.

W nowej perspektywie znaczny nacisk położony zostanie na kwestie innowacyjności. Jak Pan ocenia dotychczasowe upowszechnianie innowacyjności w polskim rolnictwie? Jakie działania do 2020 roku zostaną podjęte, aby zintensyfikować wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich?

W nowej perspektywie znaczny nacisk położony zostanie na kwestie innowacyjności. Jak Pan ocenia dotychczasowe upowszechnianie innowacyjności w polskim rolnictwie? Jakie działania do 2020 roku zostaną podjęte, aby zintensyfikować wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich?

Innowacje to w zasadzie podstawowy cel PROW 2014-2020. Wsparcie takich projektów będzie realizowane w ramach wszystkich działań. Szczególnie istotne dla rozwoju współpracy pomiędzy rolnikami i sektorem naukowo-badawczym są projektowane działania „Transfer wiedzy i innowacji” oraz „Współpraca”. Dodatkowo w PROW 2014-2020 planowane jest w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich utworzenie sieci innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, która będzie prowadziła działania animujące wśród potencjalnych partnerów współpracy. Ponadto będzie identyfikowała projekty innowacyjne i upowszechniała informacje na temat rezultatów realizowanych projektów w ramach działania „Współpraca” przez grupy EPI i poprzez inne formy współpracy. ▮

Rozmawiał:
Łukasz Karkoszka

Stan wdrażania programu w województwie śląskim

PROW w liczbach

Od początku realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 samorząd województwa śląskiego podpisał 1820 umów o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania ponad 530 mln zł. Do dnia 31 października br. wypłacono beneficjentom ponad 290 mln zł. Wysokość alokacji dla województwa śląskiego w ramach działań samorządowych PROW 2007-2013 wynosi około 690 mln zł.

➤ *Przebudowa obiektów rekreacyjno-sportowych w Leśniakach.*

IMPONUJĄCE STATYSTYKI

W ramach działania „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” pomocą objęte zostały projekty dotyczące scalania gruntów oraz gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi. Budżet działania dla województwa wynosi obecnie ponad 167,6 mln zł. Do tej pory pomoc przyznano 22 projektom melioracyjnym oraz dziewięciu scaleniowym, na łączną kwotę pomocy 110,3 mln zł.

Działanie „Odnowa i rozwój wsi” cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem wśród beneficjentów. Obecnie podpisanych zostało 308 umów na kwotę pomocy 79,5 mln zł, limit środków

dla województwa wynosi ok. 98,5 mln zł. Trwa jeszcze weryfikacja formalna i merytoryczna wniosków złożonych w ostatnim naborze. Dzięki temu działaniu powstało wiele nowych, bezpiecznych placów zabaw dla najmłodszych, obiektów sportowych. Wybudowano, odnowiono lub doposażono świetlice wiejskie, zmodernizowano centra wielu miejscowości naszego województwa.

Wysoki wynik odnotowuje działanie „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” – zawarto 182 umowy na kwotę pomocy 253,9 mln zł (alokacja to ok. 270 mln zł). Realizacja tego działania wpływa na poprawę

warunków życia na obszarach wiejskich. Fundusze pozwalają bowiem na budowę wodociągów, kanalizacji, systemów segregacji odpadów, a także na wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych oraz budowy lub modernizacji targowisk.

Bardzo dobre rezultaty przynosi także wsparcie w ramach podejścia Leader. Lokalne grupy działania realizują wiele cennych inicjatyw w ramach tzw. lokalnych strategii rozwojowych. LGD reprezentując miejscową społeczność silnie angażują się w działania na rzecz rozwoju lokalnego konkretnych społeczności. Na terenie województwa działa 15 lokalnych grup działania, któ-

► **Dzięki unijnemu projektowi orkiestra z Miedzna ma nowe, świetnie skrojone mundury.**

re dysponują łącznie budżetem ponad 155,8 mln zł. Największym zainteresowaniem w ramach działań Osi 4 cieszy się działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie tzw. małych projektów, z którego realizowane są m.in. imprezy, warsztaty o charakterze sportowo-rekreacyjnym, edukacyjnym aktywizujące społeczność lokalną, a także przeprowadzane są inwestycje związane z infrastrukturą turystyczną i rekreacyjną. Do tej pory podpisano już 980 umów z beneficjentami na kwotę pomocy przekraczającą 17,2 mln zł, a płatności zrealizowa-

no na kwotę ponad 11 mln zł. Dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” zawarto już 262 umowy z beneficjentami na kwotę pomocy 43,5 mln zł.

14 listopada zakończono nabór wniosków w ramach działania „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa poprzez gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”. Jeszcze w tym roku zostanie ogłoszony nabór wniosków w ramach działania „Podstawowe usługi dla

gospodarki i ludności wiejskiej”. Ponadto niebawem poznamy listę projektów zakwalifikowanych do dofinansowania w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” dla III naboru. Sukcesywnie, w miarę dostępnych środków, ogłaszane są przez lokalne grupy działania nabory wniosków w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” („Małe projekty”, „Odnowa i rozwój wsi”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”).

► **Gmina Ciasna zyskała nową sieć wodociągową.**

Nazwa działania	Zakontraktowane środki (na podstawie zawartych umów, wydanych decyzji – stan na 31.10.2013 r.)	Zrealizowane płatności (stan na 31.10.2013 r.)
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem o dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa	110 384 117,26 zł	36 050 717,72 zł
Odnowa i rozwój wsi	79 587 559,00 zł	69 102 500,32 zł
Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	253 988 137,00 zł	136 708 560,96 zł
Oś 4 Leader	90 851 117,14 zł	49 079 660,11 zł

Jakie korzyści wynikają z inwestowania w projekty innowacyjne? Czy warto sięgać po fundusze zwrotne? Jakie wyzwania czekają nasz region po 2014 roku? Odpowiedzi na te i wiele innych pytań próbowali znaleźć eksperci i uczestnicy siódmej edycji Targów Funduszy Europejskich, które w dniach 12-19 listopada odbyły się w województwie śląskim.

Targi Funduszy Europejskich

WYZWANIA PRZYSZŁOŚCI

– Targi Funduszy Europejskich są cyklicznym wydarzeniem towarzyszącym całemu okresowi wdrażania programów w naszym regionie. Ich formuła zmienia się i dostosowuje do kolejnych etapów, na jakich owe programy się znajdują. Obecnie podsumowujemy efekty wdrażania funduszy tak, aby najlepsze doświadczenia móc wykorzystać w nowej perspektywie finansowej – mówił w trakcie otwarcia targów w katowickim Parku Naukowo-Technologicznym **Arkadiusz Chęciński**, Członek Zarządu Województwa Śląskiego. – Nasze województwo jest pierwszym w kraju, które pod koniec ubiegłego roku przyjęło Regionalną Strategię Innowacji. Dokument uwzględnia najnowsze zalecenia Komisji Europejskiej w programowaniu rozwoju na lata 2014-2020, dotyczące konieczności identyfikacji inteligentnych specjalizacji regionu. Chcemy przeznaczyć środki na wprowadzanie innowacji tak aby inwestycje przynosiły zyski i przyczyniały się do spadku bezrobocia – podkreślał.

Podczas spotkania prelegenci zastanawiali się na czym polega specyfika innowacji i jakie są najważniejsze bariery związane z ich wdrażaniem. Poszukiwano również przykładów dobrze zrealizowanych projektów innowacyjnych. Okazuje się, że w naszym regionie jest ich całkiem sporo. Jednym z nich jest realizowany obecnie projekt, współfinansowany ze środków PROW, a mianowicie „Questing – edukacyjny sekret turystyczny” realizowany wspólnie przez Lokalną Grupę Działania „Razem na wyżyny”, LGD Bractwo Kuźnic i Partnerstwo Północnej Jury. Polega on na stworzeniu nowoczesnego przewodnika (mapa i opis quest – opisane wierszem lub prozą zadanie do wykonania) po terenach gmin, które biorą udział w projekcie. Udane przedsięwzięcia innowacyjne mogą być drogowskazem dla przyszłych beneficjentów.

Podczas drugiego dnia targów w Górnośląskim Parku Przemysłowym rozmawiano o funduszach zwrotnych i możliwościach ich

wykorzystania po 2014 roku. Kiedy zamykaliśmy numer naszego biuletynu, targi jeszcze trwały. W kolejnych dniach spotkania, zgodnie z zapowiedzią, przenieść się miały do subregionów, gdzie uczestnicy mieli niepowtarzalną okazję zapoznać się z efektami realizacji projektów zrealizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Podczas spotkań we Wręczycy Wielkiej, Czerwoncu-Leszczynach, Pszczynie i Pruchnej, oprócz podsumowania stanu wdrażania funduszy europejskich, zaplanowano występy artystyczne, w trakcie których swoje umiejętności prezentowali beneficjenci unijnego wsparcia – zespoły folklorystyczne i grupy teatralne.

Targi Funduszy Europejskich odbyły się pod honorowym patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministra Rozwoju Regionalnego. ▶

Łukasz Karkoszka

▶ Członek Zarządu Województwa Śląskiego **Arkadiusz Chęciński** otworzył Targi i powitał ich uczestników.

Fot.: Artur Tomczyk(2)

Tego, jak poprawnie rozliczyć operację realizowaną w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, można było się dowiedzieć podczas szkoleń, które odbyły się pod koniec października (23 października w Częstochowie oraz 28 października w Bielsku-Białej).

➤ *Szkolenia cieszyły się dużym zainteresowaniem beneficjentów. Łącznie wzięło w nich udział 127 osób.*

Beneficjenci po szkoleniach

TO TRZEBA WIEDZIEĆ

W szkoleniach uczestniczyli przedstawiciele samorządów terytorialnych, organizacji pozarządowych oraz lokalni liderzy działający na rzecz poprawy jakości życia na obszarach wiejskich.

Szkolenia miały na celu wyjaśnienie i wyeliminowanie wątpliwości, jakie pojawiają się przede wszystkim podczas pisania i składania wniosków o płatność w ramach działań „Odnowa i rozwój wsi” oraz „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”. Podczas spotkań pracownicy Referatu autoryzacji płatności PROW omówili zasady przygotowywania wniosku o płatność, podali także wskazówki, jak uniknąć najczęściej popełnianych błędów. Zwrócili uwagę na konieczność prawidłowego przygotowywania dokumentacji dotyczącej postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz zgodność realizacji

operacji z przepisami prawnymi. Pracownicy referatu podkreślili, że korzystający z unijnych pieniędzy coraz lepiej radzą sobie z obowiązkami i formalnościami. Dokumenty przygotowywane są z większą starannością niż kiedyś, mniej jest także rażących błędów. Beneficjenci zdają sobie sprawę, że prawidłowo wypełnione i kompletne dokumenty skracają czas rozliczeń i przyspieszają wypłatę środków.

Po zakończeniu szkoleń, odbyły się indywidualne konsultacje, podczas których pracownicy referatu odpowiadali na pytania beneficjentów.

W szkoleniach wzięło udział 127 osób, a organizatorem był Wydział Terenów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. ▶

oprac.: (mm)

BESKIDY w działaniu

Pośród beskidzkich szczytów, w dorzeczu dwóch rzek – Kocierzanki i Koszarawy – leżą cztery gminy: Świnna, Ślemień, Gilowice i Łękawica. Od XVII do XIX wieku miejscowości te tworzyły teren dawnego Państwa Ślemieńskiego, od 2006 r. wchodzi zaś w obszar działalności LGD Fundacji „Partnerstwa Dorzecza Kocierzanki i Koszarawy”, aktywizującej lokalną społeczność.

SIŁA TRADYCJI

Fundacja powstała wskutek oddolnego ruchu organizacji pozarządowych i osób prywatnych, które wystąpiły z inicjatywą stworzenia Lokalnej Grupy Działania i przekonały do tego władze samorządowe. Dziś swoim zasięgiem LGD obejmuje obszar 155 km². Mieszka tu ponad 21 tys. mieszkańców.

– Jesteśmy niewielką Lokalną Grupą Działania, co ma swoje zalety – jesteśmy blisko naszych mieszkańców, znamy większość organizacji pozarządowych oraz lokalnych działaczy społecznych i artystów. W kontaktach z mieszkańcami stawiamy na otwartość i wzajemne zaufanie. Dzięki temu możemy nawiązać partnerskie relacje – mówi **Julia Nawalkowska**, dyrektor biura Fundacji.

Obszar działalności LGD wyróżnia górzyste ukształtowanie terenu. Nie brakuje tutaj także miejsc i zabytków godnych polecenia. Jednym z takich miejsc jest „Skansen w Ślemieniu”, czyli Żywiecki Park Etnograficzny, w którym obejrzeć można, jak dawniej wyglądało życie beskidzkich górali. Turystów w te rejony przyciąga ponadto Sanktuarium Maryjne w Rychwałdzie z kościołem franciszkanów pw. św. Mikołaja, pochodzącym z XVIII w., znajdujący się w pobliżu klasycystyczny zespół pałacowo-dworski z XIX w. (obecnie funkcjonuje jako hotel) usytuowany w kilkuhektarowym rychwałdzkim parku, wpisany w rejestr zabytków, Sanktuarium Maryjne na Jasnej Górze w Ślemieniu oraz zabytkowy drewniany kościół w Gi-

łowicach z I poł. XVI w. (wpisany do rejestru zabytków jako obiekt klasy zerowej).

– Warto wybrać się również do rezerwatu „Szeroka” w lasach Kocierza Moszczanickiego, w którym ochronie podlega fragment dolnoregłowej buczyny karpackiej z pomnikowymi okazami jodeł i buków. Z kolei w najwyższej położonej wiosce – Łysinie, znajduje się wspaniały zespół skał bazaltowych nazwanych „zaczyskami”. Wokół tych skał przez całe wieki krążyły przedziwne legendy. Jedna z nich głosi, że stał tam kiedyś zamek, inna, że w jednej z zasypanych pieczar wypiekano chleb... Niewątpliwie największą zaletą tych skał jest ich wielkość i przedziwne kształty, które zachwycają każdego zwiedzającego. Pionowe ściany skalne są wykorzystywane do celów treningowych wspinaczki skałkowej – przekazuje Julia Nawalkowska.

Obok walorów przyrodniczych, obszar działalności LGD kusi turystów lokalnym bogactwem tradycji charakterystycznych dla tego rejonu Żywiecczyzny.

– Nasze dziedzictwo kulturowe promowaliśmy na targach organizowanych w kraju i za granicą, zwracając uwagę zwiedzających na sztukę lokalnych artystów i gospodyń tworzących szydełkowe serwetki, haftowane obrazy czy kwiaty z bibuły. Zorganizowaliśmy również miejscowe Targi Rzemiosła, Usług i Twórczości Artystycznej „Świniański Kogel Mogel” – mówi pani dyrektor.

Fundacja bierze udział w licznych lokalnych imprezach, w trakcie których promuje unijne fundusze.

➤ **Obszar działania LGD kusi turystów bogactwem kultury Żywieczzyny.**

Dożynki w Łękawicy, Dni Gilowic, Święto Miodu, Festiwal integracji, „Góralski festiwal śmiechu i smaku” czy „Amory przy Sobótce”, to tylko niektóre z nich.

– Prowadzona od kilku lat działalność informacyjno-edukacyjna przyczyniła się do wzrostu poziomu wiedzy mieszkańców o unijnych dotacjach i sposobach ich pozyskiwania. Wiedza ta jest zdecydowanie większa u młodszego pokolenia, które o funduszach uczy się w szkołach oraz u osób pracujących – szukających możliwości rozwoju swojej firmy – i bezrobotnych, które szukają źródeł na założenie własnej działalności gospodarczej. Niestety, o dofinansowania z UE ubiega się z reguły to samo grono osób, firm i instytucji, które już otrzymały wcześniej wsparcie i mają wiedzę na temat istniejących możliwości, śledzą nowe konkursy i potrafią je rozliczać. Staramy się jednak wiedzą o funduszach zainteresować wszystkich mieszkańców – mówi **Gabriela Kolonko**, członek Zarządu Fundacji.

„Partnerstwo Dorzecza Kocierzanki i Koszarawy” ogłosiło dotychczas kilkanaście konkursów, w których można było uzyskać unijne wsparcie. Największym zainteresowaniem cieszyły się tzw. małe projekty i konkursy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”.

– Wiele wniosków dotyczyło remontu i wyposażenia świetlic wiejskich, w których mieszkańcy najczęściej się spotykają. Dzięki pozyskanym środkom udało się wyremontować między innymi świetlicę wiejską w Koconiu, dom ludowy w Trzebini, siedzibę OSP w Peweli Ślemieńskiej czy w Rychwałdku. W gminie Świnna wyposażono z kolei Międzypokoleniowe Centrum Folkloru i Rzemiosła Artystycznego, stwarzając komfortowe miejsce dla działalności wielu organizacji, od kół gospodyń wiejskich i kół kombatanatów zaczynając, po zastęp harcerski i młodzieżowe stowarzyszenia – wylicza Julia Nawalkowska.

Unikalnym projektem realizowanym na terenie LGD jest wydanie trudno dostępnego Słownika Gwary Ślemieńskiej sprzed 70 lat. Ożywienie zapomnianej publikacji przypomni mieszkańcom i miejscowym zespołom o istnieniu gwary ślemieńskiej.

– W działaniach, które za pośrednictwem LGD podejmują nasi mieszkańcy, udało nam się wyważyć proporcje pomiędzy projektami inwestycyjnymi, a promocyjno-integracyjnymi, dzięki czemu część pozyskanych przez LGD środków będzie służyć mieszkańcom przez długi czas – podsumowuje Julia Nawalkowska. ▶

Łukasz Karkoszka

Aktywizacja mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego

Lokalna Grupa Działania „Bractwo Kuźnic” od lat wykorzystuje środki z funduszy europejskich na organizację szkoleń, warsztatów, spotkań edukacyjno-aktywizujących i imprez promocyjnych. Dla mieszkańców LGD to nie tylko okazja do odkrycia zdolności artystycznych, ale też szansa, by przekuć pasję na biznes.

Fot.: Archiwum LGD „Bractwo Kuźnic”

➤ Warsztaty rękodzieła ludowego.

W PRAKTYCE

– Cykl edukacyjny rozpoczęliśmy w 2011 roku warsztatami garncarskimi „Nie święci garnki lepią...”. Zajęcia prowadził mistrz garncarstwa z wieloletnim doświadczeniem Jan Grobelny. Uczestnicy najpierw zapoznali się z historią ceramiki, a następnie rozwijali zdolności manualne, wykonując i ozdabiając gliniane naczynia. Mieszkańców zaprosiliśmy również do wzięcia udziału w warsztatach z rękodzieła ludowego, na których z wiórów osikowych uczestnicy wykonywali barwne bukiety – mówi **Marita Skowron**, prezes Zarządu LGD „Bractwo Kuźnic” – Gościliśmy również w Galerii Rzeźby Poczesna Jerzego Kędziory, gdzie można było podziwiać rzeźby balansujące na linie oraz obejrzeć prezentację multimedialną dotyczącą tworzenia fantazyjnych dzieł – dodaje.

W kwietniu br. LGD zorganizowała warsztaty z ręcznego filcowania wełny. W ich trakcie uczestniczki mogły przekonać się, że tak modną dziś biżuterię można nauczyć się wykonywać zaledwie w ciągu kilku godzin. Zajęcia prowadziła **Izabela Gniadek**, artystka-plastyk.

– Warsztaty spotkały się z bardzo dużym zainteresowaniem. Panie poznały technikę filcowania na sucho i na mokro oraz łączenie obu technik jednocześnie; w tym tworzenie elementów do własnej biżuterii,

skręcanie, zwijanie, rolowanie, igłowanie, wycinanie. Warsztaty okazały się nie tylko nowym i atrakcyjnym sposobem spędzenia wolnego czasu, ale także pokazały paniom nowe możliwości zarobkowe – mówi Marita Skowron.

Z kolei w maju br. miłośnicy aktywnego wypoczynku mogli wziąć udział w warsztatach nordic walking „Zdrowa – Silniejsza – Sprawniejsza”.

– Organizując te zajęcia staramy się przekonać lokalną społeczność, że maszerowanie z kijkami to świetny sposób na spędzenie wolnego czasu, dotlenienie organizmu i pozbycie się zbędnych kilogramów – przekonuje pani prezes.

LGD „Bractwo Kuźnic” zorganizowało również spotkania, podczas których mieszkańcy uczyli się pisać i rozliczać wnioski o przyznanie unijnych dotacji dla działań osi 4 PROW. Dodajmy, że to mieszkańcy z terenu „Bractwa Kuźnic” zgłaszają propozycje tematyki spotkań, warsztatów i szkoleń, a LGD pozyskuje unijne środki na realizację ich potrzeb. ▶

Łukasz Karkoszka

➤ Dzieci z zaangażowaniem tworzyły prace plastyczne.

Malowany świat

Pomysłowe, mieniące się feerią barw i wykonane z prawdziwym zaangażowaniem. Tak opisać można prace plastyczne nadesłane na konkurs „Kraina jak malowana”, który zorganizowała Lokalna Grupa Działania „Cieszyńska Kraina”. Zainteresowanie przedsięwzięciem przeszło oczekiwania organizatorów – wpłynęło aż 55 prac.

LOKALNE PIĘKNO

– Konkurs skierowany był do przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych uczestniczących w zajęciach bibliotecznych z gmin: Brenna, Chybie, Dębowiec, Goleszów, Hażlach, Skoczów, Strumięń i Zebrzydowice, a więc z terenu działalności naszej LGD. Uczestnicy mieli za zadanie przygotować pracę plastyczną – rysunek, obraz, plakat lub grafikę – prezentującą ciekawe obiekty historyczne, przyrodnicze lub kulturowe z naszego obszaru działania – mówi **Tomasz Donocik** z LGD „Cieszyńska Kraina”. – Wszystkie zgłoszone prace łączyła oryginalność i niepowtarzalność wykonania – dodaje.

Komisja konkursowa miała niełatwe zadanie. Po burzliwych naradach zdecydowała się przyznać pierwszą nagrodę w kategorii przedszkolaków **Bartoszewi Stańce** za humorystyczną pracę „Gąsieniczka Zuzia na mostku przy stawie w Ochabach”. Drugie miejsce zajęła **Emilia Pilch** za rysunek „Kaplicówka”, a trzecie **Anna Krzempek** za pracę „Skoczowski Krzyż”. Z kolei wśród uczniów klas 1-3 szkół podstawowych jury doceniło **Agatę Czaplak** za pracę „Apteka i Rynek w Skoczowie”. Na podium znaleźli się także **Sławomir Sojka** („Źródełko Borgońka”) i **Katarzyna Roziewicz** („Szczygiel na stawami w Skoczowie”). Jury w swych wyborach kierowało się takimi kryteriami jak: wartość artystyczna, zgodność pracy z tematem, technika wykonania oraz oryginalność i kreatywność. Laureaci otrzymali atrakcyjne nagro-

dy. LGD opracowała i wydała też folder prezentujący wszystkie prace uczestników konkursu.

– Chcieliśmy zainteresować najmłodszych czytelników bibliotek lokalnym dziedzictwem kulturowym. Konkurs wpisywał się w podejmowane przez nas inicjatywy i działania mające na celu zaktywizowanie mieszkańców w realizację Lokalnej Strategii Rozwoju – mówi **Tomasz Donocik**.

Łukasz Karkoszka

➤ Rozstrzygnięcie konkursu i wręczenie nagród.

Fot.: Archiwum ZBCK w Rudzinie

➤ Nowy pojazd asenizacyjny IVECO Euro Cargo.

Do tej pory Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu dysponował tylko dwoma samochodami do wywozu nieczystości. Jednak ich stan techniczny pozostawiał wiele do życzenia. W ostatnim czasie gmina pozyskała środki unijne na zakup nowego pojazdu asenizacyjnego. Efekt? Zadowolenie mieszkańców i podniesienie jakości świadczonych usług.

W trosce o środowisko

NOWY SAMOCHÓD

Od lat mieszkańcom gminy Rudziniec doświadcza brak kanalizacji sanitarnej. W gminie istnieją tylko niewielkie odcinki sieci kanalizacyjnej. Pozostałe budynki podłączone są do zbiorników na ścieki komunalne.

– Na terenach nieskanalizowanych do magazynowania ścieków wykorzystuje się zbiorniki bezodpływowe. Nie rozwiązują one jednak problemów gospodarki ściekowej w naszej gminie. Ścieki nie są oczyszczane, tylko przechowywane, w zbiornikach, których zawartość co pewien czas musi być opróżniana za pomocą samochodów asenizacyjnych – tłumaczy **Krzysztof Szolich**, dyrektor Zakładu Budżetowego Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu.

Od kilku miesięcy do opróżniania zbiorników wykorzystywany jest nowy samochód marki IVECO Euro Cargo. Czym różni się od innych tego typu pojazdów?

– Chcieliśmy podnieść jakość usług świadczonych przez nasze przedsiębiorstwo. Nowy samochód jest przede wszystkim bardziej sprawny i ekonomiczny w eksploatacji. Dotychczasowe były drogie w utrzymaniu i ciągle ulegały awariom, co wpływało na jakość świadczonych usług. Nowy samochód ma zbiornik o pojemności 10 m³. Wposażony jest również w urządzenie do pomiaru ilości ścieków. Dzięki niemu możemy także usuwać awarie poprzez udrażnianie sieci kanalizacji sanitarnej – dodaje Krzysztof Szolich.

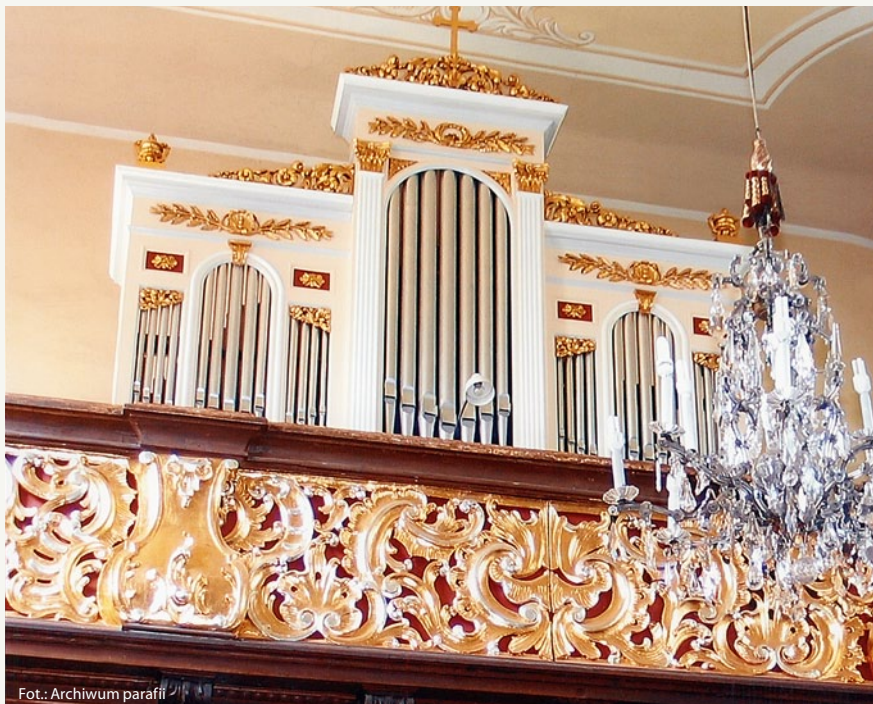
Brak sieci kanalizacyjno-sanitarnej to nie jedyny problem mieszkańców Rudzińca. W gminie nie ma również oczyszczalni ścieków, do której

można dostarczać ścieki ze zbiorników bezodpływowych. Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu nieczystości płynne wywozi do pobliskich oczyszczalni w Gliwicach, Toszku i Kędzierzynie Koźlu. Dlatego też w 2011 roku gmina przystąpiła do Programu Budowy Przydomowych Oczyszczalni Ścieków.

– To rozwiązanie, które nie zastąpi budowy kanalizacji, ale z pewnością przyczyni się do uregulowania gospodarki wodnej na terenie naszej gminy. Przydomowa oczyszczalnia ścieków jest urządzeniem prostym w obsłudze, jednocześnie przyjaznym dla środowiska i bezpiecznym dla otoczenia. Niemal całkowicie eliminuje problemy ze ściekami na terenie posesji. Są one na bieżąco oczyszczane – mówi Krzysztof Szolich. Podkreśla, że do tej pory w ramach programu powstało ponad sto przydomowych oczyszczalni ścieków. W tym roku realizowana jest budowa kolejnych. Warto wiedzieć, że nowy samochód asenizacyjny służy również do opróżniania osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni. ▶

Marek M. Magda

Projekt „Zakup samochodu asenizacyjnego do transportu ścieków i osadów komunalnych na terenie gminy Rudziniec” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Wysokość dofinansowania wyniosła 146 500 zł.

Fot.: Archiwum parafii

Jednym z najcenniejszych zabytków Kościoła Parafialnego pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Kończycach Małych są ponadstuletnie neoklasycystyczne organy firmy Gebruder Rieger. Niestety z biegiem lat poddały się upływowi czasu i straciły dawne romantyczne brzmienie. Wymagały kompleksowych prac restauratorsko-konserwatorskich. Na ten cel parafii udało się pozyskać środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Odnowione organy

ZACHWYCAJĄCE BRZMIENIE

– *Organy pochodzące z 1882 roku są wpisane do rejestru zabytków. Od lat staraliśmy się o ich generalny remont. Trzykrotnie zwracaliśmy się o środki na ich renowację do Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach – bezskutecznie. Z przygotowanego przez Tomasza Orłowa wstępnego kosztorysu wynikało, że koszt ich kompleksowej renowacji wyniesie blisko 100 tys. zł. Nasza parafia jest mała – liczy jedynie trzy tysiące mieszkańców, zebranie takiej sumy pieniędzy byłoby więc bardzo uciążliwe dla naszej społeczności. Wówczas z pomysłem sięgnięcia po unijną dotację wyszedł Karol Sitek, zastępca wójta gminy Zebrzydowice. W imieniu parafii napisał wniosek i załatwił konieczne, ale skomplikowane formalności. Bardzo życzliwą pomocą służyły panie pracujące w Urzędzie Marszałkowskim, za co im, a także panu Karolowi, z całego serca dziękujemy* – mówi ks. **Kazimierz Osiński**, były proboszcz parafii pw. parafii Narodzenia NMP w Kończycach Małych.

Dzięki pozyskanym środkom w styczniu 2012 roku rozpoczęły się prace konserwatorskie.

– *Organy po remoncie po raz pierwszy pięknie zabrzmiały podczas pasterki w 2012 roku. Odzyskały pierwotne brzmienie – zapewnia ks. Kazimierz Osiński.*

Warto wiedzieć, że kończyckie organy zbudowała słynna dziewiętnastowieczna firma organmistrzowska braci Rieger z Krnova. Ich instru-

menty znaleźć można w wielu kościołach Śląska i dawnej Galicji, a nawet w Anglii, Danii, Hiszpanii, Portugalii, Meksyku i Palestynie. Pracownia braci Rieger wybudowała ich łącznie ponad tysiąc. To, co wyróżnia organy z Kończyc Małych, to fakt, że pochodzą z pierwszego okresu działalności firmy – opatrzone są bowiem numerem opusu 85. Posiadają pięć głosów.

– *Gruntownie odnowione organy ubogacają życie społeczno-kulturalne mieszkańców wsi Kończyce Małe. Przyczyniają się także do wzrostu atrakcyjności turystycznej naszej miejscowości poprzez organizowanie wiosenno-jesiennych koncertów organowych – mówi ks. Kazimierz Osiński, który jako proboszcz – dzięki pozyskaniu dotacji unijnej – podjął się trudu generalnego remontu organów, pierwszego od ich zbudowania w 1882 roku.*

Łukasz Karkoszka

Projekt „Restauracja zabytkowych organów firmy Gebruder Rieger Kościoła Parafialnego pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Kończycach Małych” realizowany był w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, działanie 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie małych projektów. Wysokość dofinansowania wyniosła 25 tys. zł.

Dla naszych Czytelników przygotowaliśmy kolejny miniprzedwodnik po ciekawych obiektach, które powstały dzięki wsparciu unijnemu. W tym numerze zachęcamy do odwiedzenia nowoczesnego i funkcjonalnego skateparku w Suszcu, gdzie można podziwiać pokazy miłośników jazdy wyczynowej. Podczas jesiennych spacerów po Beskidzie Śląskim, warto zatrzymać się w przytulnym pensjonacie w Górkach Wielkich. Dzięki dofinansowaniu w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, powstała tu sauna parowa, w której można zregenerować siły po całodniowych wędrówkach. Z kolei najmłodszym polecamy kolorowy plac zabaw w Koziegłowach, gdzie mogą skorzystać ze zjeżdżalni, piaskownicy, huśtawek, karuzeli, sprężynowców, równoważni czy ścianki wspinaczkowej.

Sauna parowa w Górkach Wielkich

Fot.: Archiwum Beneficjenta

Miejsce

Górki Wielkie to niewielka miejscowość w powiecie cieszyńskim. Położona u wylotu doliny Brennicy, jest jednym z najbardziej atrakcyjnych regionów turystycznych w Polsce. Beskid Śląski swoją popularność zawdzięcza gęstej sieci szlaków turystycznych oraz ośrodków wypoczynkowych. Jednym z nich jest pensjonat **Edwarda Górki**, który w ostatnim czasie zmienił się nie do poznania. Dzięki środkom unijnym w jednym z pomieszczeń powstała sauna parowa. Chętnie korzystają z niej goście pensjonatu, dla których pobyt w saunie jest sposobem na odprężenie po całodniowych górskich wędrówkach.

Dodatkowo, dzięki funduszom unijnym, ogólnodostępny aneks kuchenny wzbogacił się o lodówkę, zmywarkę, kuchenkę gazową, szafki oraz zastawę stołową. Również w pokojach gościnnych pojawiły się niewielkie lodówki. Z kolei w ogrodzie na miłośników wspólnego biesiadowania czeka nowa zadaszona altana z paleniskiem.

Warto zobaczyć

W pobliżu znajduje się Muzeum biograficzne Zofii Kossak-Szatkowskiej. Założył je w 1973 roku mąż pisarki – Zygmunt Szatkowski, który stał się jednocześnie pierwszym kustoszem obiektu. Muzeum mieści się w dawnym domu ogrodnika, niedaleko ruin spalonego w 1945 roku dworu. W domu, który był ostatnią przystanią Zofii Kossak-Szatkowskiej, zgromadzono wiele pamiątek: zdjęcia rodzinne, rękopisy, maszynopisy, listy, obrazy, a także bogaty zbiór książek.

W zabytkowych ruinach dawnego dworu Kossaków otwarto Centrum Kultury i Sztuki Dwór Kossaków, gdzie zobaczyć można Izbę Pamięci, prezentującą historię całej rodziny.

Praktyczne informacje

Około 150 m od pensjonatu zaczyna się niebieski szlak prowadzący na Błatnią. Na szczycie góry znajduje się schronisko, które dysponuje 50 miejscami noclegowymi, bufetem, jadalnią oraz kuchnią serwującą domowe przysmaki. W sezonie letnim do dyspozycji gości jest również ogródek letni, gdzie podawane są potrawy z grilla.

Kontakt

Pokoje gościnne – Edward Sikora
ul. Szpotawicka 149
Górki Wielkie
tel. 33 853 98 99, 606 653 058,
604 953 175

Projekt „Adaptacja pomieszczenia w piwnicy budynku dla wykonania sauny parowej i kabiny prysznicowej przy saunie, doposażenie aneksu kuchennego, pokoi i wiaty przy grillu”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” – mały projekt – objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

*Całkowita wartość projektu: 41 719,40 zł
Dofinansowanie z EFRROW: 24 995,73 zł*

Górkach Wielkich

Fot.: Archiwum Beneficjenta

Plac zabaw w Koziegłowach

Miejsce

Wybudowany w Koziegłowach nowoczesny plac zabaw stanowi atrakcję nie tylko dla dzieci. Jest również miejscem spotkań wielu mieszkańców wsi. Wolny czas spędzają tu rodzice maluchów, którzy mają okazję do rozmów. Kolorowe urządzenia pozwalają nie tylko dobrze się bawić, ale też rozwijać liczne umiejętności. Najmłodszy mieszkańcy mogą korzystać ze zjeżdżalni, piaskownicy, huśtawek, karuzel, sprzężynowców, równoważni, a nawet ścianki wspinaczkowej. Wszystkie urządzenia posiadają wymagane atesty i certyfikaty bezpieczeństwa.

Warto wiedzieć

Jedną z tradycji w Koziegłowach jest wytwarzanie rękodzieła ludowego z wiórów drzewnych, tzw. łyków. Tradycja sięga przełomu XIX i XX wieku. Zamieszkujące Koziegłowy żydowskie rodziny przy współpracy z mieszkańcami, wytwarzały produkty z łyka przywożonego wówczas z Japonii, Chin czy Rosji. Na początku XX wieku mieszkańcy Koziegłów, pracujący w Hucie Szkła w Zawierciu, odkryli, że stosowane do produkcji opakowań wióry, po niewielkiej zmianie w obróbce również znakomicie nadają się do wytwarzania rękodzieła. Obecnie to jedyne miejsce w Polsce, w którym powstają kapelusze, kwiaty, koszyki, elementy dekoracyjne oraz inne wyroby z wiórów osikowych.

Warto zobaczyć

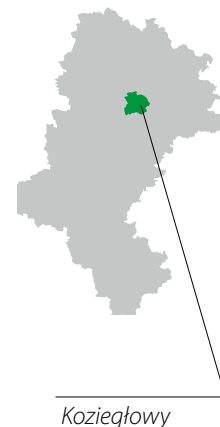
Na uwagę zasługuje rezerwat przyrody „Cisy w Hucie Starej”. Utworzony został w 1957 roku. Zajmuje powierzchnię 2,65 ha. W granicach rezerwatu chroni się naturalne stanowiska cisa pospolitego – rośnie tutaj około 80 drzew tego gatunku w wieku ponad 90 lat. Razem z dębami bezszypułkowymi, sosnami pospolitymi, świerkami pospolitymi i olchami czarnymi, tworzy wilgotny las mieszany. Cis jest wieczniezielonym drzewem szpilkowym, które znane jest z długowieczności i pięknego wyglądu. Dzięki elastyczności, twardości i trwałości, od tysiącleci używano go do produkcji drzewców broni, łuków, kusz oraz sprzętów domowych. W bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu przebiegają rowerowe szlaki turystyczne: z Siewierza do Myszkowa oraz z Myszkowa do Poraja.

i Kontakt

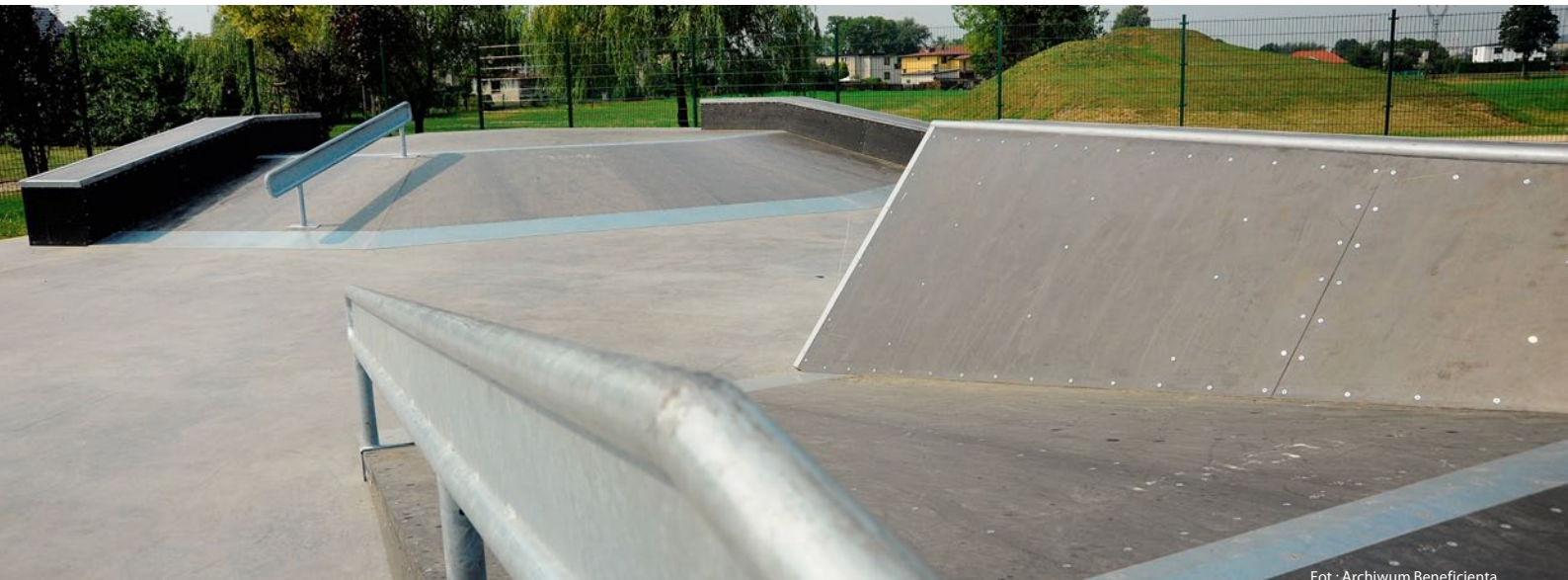
Urząd Gminy i Miasta Koziegłowy
Plac Moniuszki 14
42-350 Koziegłowy
tel. 34 314 12 19

Projekt „Zagospodarowanie terenu rekreacji rodzinnej – budowa placu zabaw w miejscowości Koziegłowy”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” – operacja, która odpowiada warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

*Całkowita wartość projektu: 180 970,54 zł
Dofinansowanie z EFRROW: 106 908,80 zł*

Koziegłowy

Fot.: Archiwum Beneficjenta

Skatepark w Suszczu

Miejsce

Deskorolkowcy, miłośnicy bmx-ów i rolkarze z Suszcu mają swój własny skatepark. Do tej pory w gminie brakowało miejsca, gdzie mogliby rozwijać sportowe umiejętności. Często jeździli po ruchliwych ulicach lub zatłoczonych parkingach. Nic dziwnego, że skatepark stał się najchętniej odwiedzanym miejscem w Suszczu. Popołudniami odbywają się tu turnieje oraz pokazy amatorów jazdy wyczynowej, w których uczestniczą nawet zawodnicy z sąsiednich miejscowości.

Obiekt wyposażony jest w nowoczesne urządzenia przeznaczone do zabawy i nauki nowych ewolucji. Są to: grindboxy, poręcze, ławeczki, schody, funboxy oraz rampy. Największą atrakcją jest półokrągły quarter pipe – rampa, której skaterzy i riderzy mogą używać do wyskoków, wykonania ślizgów oraz innych trików. Na brak atrakcji nie mogą narzekać najmłodszy mieszkańcy. Z myślą o nich pojawiły się ścianka wspinaczkowa, drabinki oraz trzepak. Wokół skateparku posadzono drzewa i krzewy ozdobne.

Warto wiedzieć

Autorami projektu skateparku są **Szymon i Dawid Godziek**. Bracia od kilku lat są czołowymi zawodnikami w dirty jumping – dyscyplinie, w której akrobatyczne ewolucje wykonuje się na rowerach bmx lub mtb.

Warto zobaczyć

Odwiedzający gminę Suszecz turyści powinni odwiedzić Prywatne Muzeum Szenderów, gdzie można podziwiać unikatową kolekcję narzędzi rolniczych i przedmiotów codziennego użytku. Początki kolekcji sięgają 1976 roku. Od tego czasu zebranych zostało ok. 2000 przedmiotów, a wśród nich są: powozy, pługi, ciężki sprzęt rolniczy, drewniane kołowrotki, maszyna do mielenia mięsa czy chomąta.

Praktyczne informacje

Miłośnicy aktywnych form spędzania wolnego czasu mogą także korzystać z pobliskiej hali sportowej, siłowni, sauny oraz gabinetu masażu.

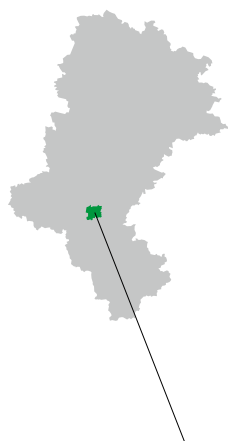
Kontakt

Urząd Gminy Suszecz
ul. Lipowa 1
43-267 Suszecz
tel. 32 449 30 50

Projekt „Utworzenie terenu rekreacyjnego wraz z budową Skateparku w Suszczu”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” – operacja, która odpowiada warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Całkowita wartość projektu: 831 003,80 zł
Dofinansowanie z EFRROW: 434 880,00 zł

Suszecz

„Moja wieś w Europie”

Boiska sportowe, kolorowe place zabaw, odnowione domy kultury czy pojemniki do segregacji odpadów – to główne tematy prac uczestników konkursu plastycznego „Moja wieś w Europie”. Uroczystość wręczenia nagród odbyła się 30 września w Sali Błękitnej Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach.

Piękno śląskiej wsi

Konkurs został zorganizowany przez Wydział Terenów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Jego celem było rozpowszechnienie wśród dzieci i młodzieży wiedzy o funduszach unijnych na obszarach wiejskich, przede wszystkim o Europejskim Funduszu Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

– *Chcieliśmy zwrócić uwagę najmłodszych mieszkańców naszego województwa na zmiany, jakie nastąpiły w ostatnich latach. Dzięki środkom unijnym małe miejscowości wzbogaciły się o nowe place zabaw, boiska, świetlice. Unowocześniono również placówki sportowe i rekreacyjne. Nagrodzone prace są niezaprzeczalnym dowodem, że te zmiany są widoczne – mó-*

wił podczas uroczystości **Artur Janosik**, zastępca dyrektora Wydziału Terenów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Przypomnijmy, że konkurs skierowany był do uczniów szkół podstawowych z naszego województwa i odbywał się w dwóch kategoriach: klasy I-III oraz IV-VI. Prace mogły być wykonane w następujących technikach: rysowanie, malowanie, wyklejanie oraz wydzieranie.

– *Na konkurs wpłynęło prawie czterysta prac z siedemdziesięciu szkół podstawowych. Młodzi artyści wykazali się wyobraźnią i dużą wrażliwością. Udowodnili, że śląska wieś może zachwycać – podkreślił Artur Janosik. Dodał również, że komisja konkursowa, dokonując*

Fot. M. Magda

wyboru najlepszych prac, brała pod uwagę zgodność z tematyką, oryginalność ujęcia tematu oraz walory artystyczne.

W pierwszej kategorii zwyciężyła **Aleksandra Minkina** z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Owsiszczach. Miejsce drugie przyznano **Brajanowi Kosteckiemu** z Zespołu Szkół z Goleniowa. Natomiast miejsce trzecie zajęła **Julianna Lazar** ze Szkoły Podstawowej w Rogowie.

W kategorii drugiej najwyżej oceniona została praca **Martyny Prusko** ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Krzepicach. Uczeń Szkoły Podstawowej w Czernicy – **Kamil Opolony** zajął drugie miejsce. Trzecie miejsce przyznano **Annie Cichoń** ze Szkoły Podstawowej nr 2

w Mierzęcicach. Komisja przyznała także dziesięć wyróżnień.

Nagrodami w konkursie były kamery cyfrowe, aparaty fotograficzne, odtwarzacze MP4 i MP3, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Podczas uroczystości nagrody laureatom wręczył **Arkadiusz Chęciński**, członek Zarządu Województwa Śląskiego.

Wszystkie nagrodzone prace można podziwiać na wystawie zorganizowanej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego, przy ul. Dąbrowskiego 23. ▶

Marek M. Magda

Informacje dla Beneficjentów

**Regionalny Punkt Informacyjny o Funduszach Europejskich
Stanowisko ds. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013**

ul. Dąbrowskiego 23, 40-037 Katowice

 tel. 32 77 40 534

e-mail: prow@slaskie.pl

**Wydział Terenów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego**

ul. Dąbrowskiego 23, 40-037 Katowice

 tel. 32 77 40 502

fax: 32 77 40 275

e-mail: tereny.wiejskie@slaskie.pl

**Międzywydziałowy Zespół Zadaniowy w Bielsku-Białej
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego**

ul. Piastowska 40, 43-300 Bielsko-Biała

III piętro, pokój 324

 tel. 33 48 53 295

**Międzywydziałowy Zespół Zadaniowy w Częstochowie
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego**

ul. Sobieskiego 7, 42-200 Częstochowa

I piętro, pokój 125

 tel. 34 39 01 252